

Sygn. akt VIII U 2056/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik-Żmudziak

p. o. prot. sąd. Małgorzata Stec

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2016 roku w Lublinie

sprawy (...) Sp. z o.o. w B.

z udziałem zainteresowanego W. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 13 sierpnia 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że W. R. jako osoba zatrudniona na podstawie umów o dzieło u płatnika (...) Sp. z o.o. w B. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu.

Sygn. akt VIII U 2056/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że W. R. jako osoba zatrudniona na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia u płatnika (...) sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wypadkowemu w okresie od dnia 12.11.2012r. do 27.12.2012r. oraz od 17.10.2013r. do 30.12.2013 roku. Organ rentowy ustalił także podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przyjmując stawkę zerową za miesiące za wyjątkiem grudnia 2012 roku, gdzie jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przyjął kwotę 6425,00 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne kwotę 5701,54 zł. oraz grudnia 2013r. gdzie jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przyjął kwotę 7200,00zł a na ubezpieczenie zdrowotne kwotę 6389,28zł. (k.1au)

Odwołanie od tej decyzji złożyła (...) sp. z o.o. wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie, że zainteresowany W. R. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartych umów z wnioskodawcą. Wskazywała, że przedmiotem umowy było wykonanie dzieła. (k.2-5as)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. (k.7-15as)

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 12 listopada 2012 roku (...) sp. z o.o. zawarła z W. R. umowę o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie modułu mieszalnika do malowania proszkowego. Wynagrodzenie określono na sumę 6425 zł i zostało ono wypłacone dopiero po wykonaniu umówionego projektu w dniu 27 grudnia 2012 roku. W umowie określono termin wykonania dzieła na dzień 31.12.2012r. kiedy to zamawiający miał odebrać dzieło na podstawie protokołu przekazania. Przewidziano karę umowną w przypadku powstania zwłoki przy wykonaniu dzieła i możliwość odstąpienia jeżeli zwłoka przekroczy 14 dni. Umowa została zrealizowana przed wyznaczonym terminem stąd wcześniejszy termin odebrania dzieła i wypłata wynagrodzenia. (umowa o dzieło, załącznik do umowy, rachunek, protokół odebrania dzieła – akta ZUS k.47-51).

Szczegółowy zakres przedmiotu umowy określono w załączniku do umów o dzieło, w którym jednocześnie określono zakres prac objętych umową o dzieło zawartą z P. M.. Wskazano tam, że głównym celem przygotowania powierzchni jest usunięcie starych powłok malarskich i antykorozyjnych. W ramach tego należało wykonać czynności wstępne obejmujące wyczyszczenie twardymi tarczami szlifierskimi i wykończenie miękkimi szczotkami faz i połączeń spawnych, wykonanie napraw połączeń śrubowych (ewentualnie wymianę śrubunków), naprawę połączeń nitowych, wykonanie dodatkowych zagięć i orantowanie miejsc mogących podlegać zatrzymaniu zawieszin i wody, wykonanie dodatkowych osłon, dokładne wyczyszczenie całości konstrukcji umożliwiającej skuteczność wczep pokryć ochronnych według procedury zawartej w normie (...) (...) uzupełnionej o listę czynności (...). Końcowe czynności to dokładne czyszczenie strumieniowo-ściernie.

W dniu 17.10.2013 roku (...) sp. z o.o. zawarła z W. R. umowę o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie modułu mieszalnika buforowego do malowania. Wynagrodzenie określono na sumę 7200,0 zł i zostało ono wypłacone dopiero po wykonaniu umówionego projektu w dniu 30 grudnia 2013 roku. W umowie nie określono terminu wykonania dzieła, ale po jego zakończeniu dzieło miało być odebrane na podstawie protokołu przekazania. Mimo, że nie wskazano terminu wykonania w umowie przewidziano karę umowną w przypadku powstania zwłoki przy wykonaniu dzieła i możliwość odstąpienia od umowy jeżeli zwłoka przekroczy 14 dni. Umowa została zrealizowana do 30.12.2013r. odebrana i wypłata wynagrodzenia nastąpiła w oparciu o wystawiony rachunek. (umowa o dzieło, załącznik do umowy, rachunek, protokół odebrania dzieła – akta ZUS k.41-45, 15). Szczegółowy zakres przedmiotu umowy określono w załączniku do umowy o dzieło. Tak jak w poprzedniej umowie przedmiotem prac i odbioru było wykonanie zabezpieczenia antykorozyjnego powierzchni stalowych mieszalnika buforowego. Dotyczyło to elementu zespołu gospodarki płuczkowej (...). Prace miały być wykonywane w ramach korekty wad wytwórczych ujawnionych przed okresem eksploatacji. Roboty, których celem było podniesienie jakości zbiornika obejmowały czynności: mechaniczne zdjęcie istniejącego pokrycia wewnątrz zbiornika, szlifowanie ewentualnych nierówności, mycie ciśnieniowe wodą z inhibitorem, sprawdzenie podłoża, nałożenie powłoki gruntowej w 2 warstwach, nałożenie powłoki międzywarstwowej i powłoki kryjącej oraz szlifowanie precyzyjne. (załącznik k. 15au)

(...) sp. z o.o. zajmuje się rurociągami z technologiami bezwykopkowymi. Jest to ściśle wyspecjalizowana branża wiertnicza związana z wykonywaniem dużych przewiertów (...) na rzecz operatorów gazociągów, operatorów energetycznych. Zajmuje się wykonywaniem takich przewiertów, których nie można wykonać metodą tradycyjną w postaci wykopków. Układa bezwykopkowo linie pod ściekami, zbiornikami wodnymi, autostradami, rzekami. Pracę tę wykonuje się specjalnymi wiertnicami poziomymi. W firmie używa się różnego sprzętu. Poza platformą wiertniczą używa się kontenerów magazynowych, wszelkiego rodzaju pomp, mieszalników i itp. Sprzęty te znajdują się na terenie prowadzonych budów ale firma posiada także bazę sprzętu, gdzie zjeżdża sprzęt po zakończeniu prac.

Zawarte z W. R. w odstępie rocznym dwie umowy dotyczyły prac remontowo konserwacyjnych dwóch konkretnych mieszalników służących do płukania płuczki wiertniczej. Umowy obejmowały remont zbiorników metalowych o dużych gabarytach, które w wyniku ich eksploatacji uległy zniszczeniu, przy czym w jednym z nich ujawniły się wady produkcyjne powłoki. Zadaniem W. R. było w 2012 roku wykonanie prac na zewnętrznej i wewnętrznej powłoce takiego zbiornika. Prace obejmowały czynności przygotowawcze do malowania proszkowego poprzez oczyszczenie zbiornika i położenie warstw ochronnych. Podobnie było w 2013 roku, z tym że modernizacja zbiornika została zlecona

nie tylko z uwagi na jej zwyczajne używanie ale ze względu na produkcyjne wady techniczne, które ujawniły się w czasie eksploatacji. W tym przypadku chodziło dodatkowo o zderzenie zgorzeliny hutniczej i wykonanie naprawy wymagało użycia innego rodzaju środków chemicznych. W. R. miał za każdym razem przygotować konkretny mieszalnik buforowy do malowania a więc wykonać czynności poprzedzające właściwe malowanie proszkowe zbiorników. W ramach tych umów oczyścił wewnętrzną i zewnętrzną powłokę zbiornika i położył warstwy ochronne. Strony były umówione na wykonywanie konkretnych prac przy konkretnym, indywidualnie oznaczonym zbiorniku. Przy każdym ze zbiorników prace były wykonywane przez okres ok. miesiąca. Prace przy zbiorniku zainteresowany wykonywał na terenie bazy, gdzie znajdowały się mieszalniki, za pomocą urządzeń i materiałów dostarczonych przez zamawiającego. Czynności były wykonywane przez W. R. samodzielnie, bez nadzoru, w czasie swobodnym określonym przez wykonującego. W rzeczywistości czynności były wykonywane codziennie, od poniedziałku do piątku, po 10-12 godzin, w zależności od tego ile czasu M. R. chciał temu poświęcić. Nikt nie narzucał mu czasu pracy, wykonującego wiązał umówiony termin wykonania umowy. Przedmiot dzieła został odebrany w oparciu o protokół odbiorczy i kontrolę powykonawczą. Sporządzenie protokołu odbioru zostało poprzedzone wizualnym sprawdzeniem i pomiarem grubości nałożonych warstw. Wynagrodzenie wypłacono po zamknięciu zadania i rozliczono jednorazowo.

Poza związaniem stron tymi konkretnymi umowami W. R. i firmy (...) nie łączyły żadne inne stosunki umowne. W szczególności zainteresowany nie pozostawał w jakimkolwiek stosunku zależności od spółki. W okresach objętych umową miał wykonać prace remont zbiorników przygotowujący je do pomalowania i nie wykonywał żadnych innych stałych prac. W okresie wykonania dzieła miał status bezrobotnego, stale zamieszkiwał w L., tylko na okres wykonania dzieła przyjechał do B..

(zeznania K. N. (1) – k. 38v-40v w zw. z 52vas, zeznania W. R. – k. 40-40v, L. G. k. 51v-52as).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach ubezpieczeniowych, które zostały sporządzone przez uprawnione podmioty, spełniały wymogi formalne i były autentyczne. Nie były także kwestionowane przez strony. Ustaleń dokonano na podstawie zeznań reprezentanta wnioskodawczyni K. N. (1) k. 38v-40v w zw. z 52vas, i zainteresowanego W. R. – k. 40-40v. oraz prokurenta firmy (...) k. 51v-52as.

O ile zeznania K. N. (2) dotyczyły samego zawarcia umów, które podpisywała i przyczyn dla jakich je zawarto to zeznania wykonującego umowę W. R. i prokurenta L. G. związane były z technicznymi aspektami wykonywanych czynności. L. G. był osobą, która odebrała dzieło po skontrolowaniu jego jakości. Sąd za wiarygodne w całości uznał zeznania Prezes Zarządu Spółki K. N. (1) i zainteresowanego oraz L. G.. Zeznania te były zgodne z treścią powyższych dokumentów, a ponadto nie były wewnętrznie sprzeczne. Strony logicznie i szczegółowo wskazały na przyczyny zawarcia pisemnej umowy o dzieło, jej warunki, wykonanie, odebranie i wypłatę wynagrodzenia. Twierdzenia te są logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Należy podnieść, że organ rentowy w zasadzie nie kwestionował powyższych okoliczności. Spór sprowadzał się do prawidłowej ich oceny w kontekście charakteru zawartej umowy cywilnoprawnej.

(...) sp. z o.o. jako zasadne zasługuje na uwzględnienie.

W obowiązującym systemie prawnym pełne uzasadnienie znajduje stosowanie różnych podstaw prawnych świadczenia pracy jednego podmiotu na rzecz innego podmiotu zarówno w ramach stosunku pracy, ale także na podstawie umów cywilnoprawnych, najczęściej umów zlecenia, o dzieło lub agencyjnej. Jednakże o charakterze umowy nie decyduje jej nazwa, lecz nadana przez strony treść, sposób wykonania zobowiązania.

Jak wskazał SN np. w postanowieniu z 07.01.2014r. w sprawie II UK 414/13 samo nazwanie umów - umowami o dzieło i posługiwanie się przez ich strony terminologią stosowaną przy zawieraniu umów rezultatu (o dzieło) nie decydują autonomicznie ani samodzielnie o rodzaju zawieranych zobowiązań, ale wymagają uwzględnienia i oceny prawnej rzeczywistego przedmiotu umów, w tym sposobu, okoliczności i celu ich wykonywania oraz wynagradzania za przeprowadzone czynności. W innym z orzeczeń SN wskazał, że przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany

i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Dlatego też jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Sprawdzian taki jest zaś niemożliwy do przeprowadzenia, jeśli strony nie określiły w umowie cech i parametrów indywidualizujących dzieło. (wyrok SN w sprawie UK 103/13 z 03.10.2013)

Natomiast w wyroku z 18.09.2013r. w sprawie II UK 39/13 SN podał, że objęcie ubezpieczeniem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 u.s.u.s. przez stwierdzenie, że umowy nazwane "umowami o dzieło" miały w istocie charakter umów zlecenia, wymaga ustalenia, że obowiązki wynikające z zawartej umowy nie miały cech określonych w art. 627 k.c. Nie można pomijać, że określona przez strony kwalifikacja musi uwzględniać zgodny zamiar stron i cel umowy (art. 65 § 2 k.c.), a to, czy ich czynność prawna nie jest sprzeczna z istotą objętego umową stosunku zobowiązaniowego, zależy od ustaleń.

Stosownie do treści art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Umowa taka zakłada zatem, iż przyjmujący wykona zindywidualizowane i z góry określone dzieło przy czym nie musi ono mieć charakteru materialnego.

W odróżnieniu od powyższego w przypadku umów o świadczenie usług, do których na mocy art. 750 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu brak jest zaakcentowania rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, co nie wyklucza, iż takowy nastąpi. Przy czym nie wynik, lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia oraz umów o świadczenie usług. Mieć przy tym należy na względzie, iż przedmiotem tej drugiej kategorii umów jest wykonywanie czynności o charakterze faktycznym na rzecz dającego zlecenie.

W odróżnieniu od umowy o świadczenie usług (zlecenia) umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, nie wynik zatem, lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia, to jest przedmiotowo istotnym. Dzieło jednoznacznie określane jest orzecznictwie jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny bądź ucieleśniony materialnie, posiadający cechy, które pozwalają uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 czerwca 2003 r., II CKN 269/01, OSNC 2004 Nr 4, poz. 142).

Wykonanie dzieła przybierać może postać wytworzenia rzeczy, ale może polegać na dokonaniu zmian w rzeczy istniejącej, jej naprawie, przerobieniu lub uzupełnieniu albo rozbudowie, połączeniu dodaniu części składowych, weryfikowalnych ze względu na istnienie wad.

Umowa o dzieło (art. 627 k.c.) zakłada swobodę i samodzielność w wykonywaniu dzieła, a jednocześnie nietrwałość stosunku prawnego, gdyż wykonanie dzieła ma charakter jednorazowy i jest zamknięte terminem wykonania. Przyjmuje się, że rezultat, o który umawiają się strony, musi być z góry określony, mieć samoistny byt obiektywnie osiągalny i pewny. (postanowienie SN z24.04.2013 w sprawie II UK 430/12)

W stanie faktycznym w niniejszej sprawie - zgodnie z wolą stron i treścią umów - przedmiotem, o którego wykonanie umówiły się, była realizacja w 2012 roku „przygotowanie modułu mieszalnika do malowania proszkowego” a w 2013 roku „przygotowanie mieszalnika buforowego do malowania”. W. R. realizował umowę samodzielnie według zaplanowanego rodzaju prac, zgodnych z projektem technicznym i wymogami technologicznymi. Wykonanie umów przez zainteresowanego polegało na oczyszczeniu, zakonserwowaniu za pomocą specjalnych środków antykorozyjnych i wstępnym pomalowaniu proszkowym wskazanego zbiornika przy użyciu materiałów dostarczonych przez zamawiającego. Prace po ich wykonaniu odbierała osoba zajmująca przygotowaniem sprzętu i sprawdzaniem jego stanu i przydatności dla potrzeb firmy. Wynagrodzenie ustalone było w stałej kwocie, ale kryterium do ustalenia jego wysokości wynikało z liczby metrów kwadratowych oczyszczonej powierzchni. Ich istotą było zobowiązanie się przyjmującego zamówienie do osiągnięcia weryfikowalnego rezultatu w zamian za zobowiązanie do zapłaty wynagrodzenia.

W ocenie Sądu należy podzielić stanowisko odwołującej spółki, że łączące strony umowy nosiły cechy umowy o dzieło. Z ich treści oraz okoliczności im towarzyszących wynika niezbicie, że zainteresowany miał wykonać konkretny remont i modernizację oznaczonego zbiornika metalowego, według określonego projektu technicznego (obowiązujących zasad, zaplanowanych czynności), który miał spełniać określone założenia i stanowił przygotowanie do zasadniczego malowania proszkowego tego zbiornika. Umówiona modernizacja i remont została wykonana na konkretnej rzeczy, a wynagrodzenie wypłacone dopiero po jego odebraniu. Działania zainteresowanego nie polegały na starannym, podlegającym stałej kontroli działaniu, lecz na zrealizowaniu pewnego założenia. Dodatkowo potwierdzeniem powyższego jest fakt, że wynagrodzenie zostało dopiero ustalone i wypłacone po zrealizowaniu projektu.

W związku z powyższym należy uznać za odwołującą, że wykonywanie przez zainteresowanego czynności o charakterze faktycznym, nie zaś prawnym, miało przynieść rezultat w postaci ich wykonania.

Wykonywanie pracy na podstawie umowy o dzieło nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, zaskarżoną decyzję należało zatem zmienić i stwierdzić, że W. R. jako osoba zatrudniona na podstawie umowy o świadczenie usług u płatnika (...) sp. z o.o. w B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu we wskazanych okresach. Z tego względu brak podstaw do obciążania składkami na ubezpieczenia społeczne i kwestia wymiaru składek jest bezprzedmiotowa.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ §2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.